

Piektdien, 1943. g.

22. janvārī

IZNĀK PIEKTDIENĀS

Nr. 3
3. GADS

Smilteneietis

Redakcija u. kantors
Smiltene, Adolfa
Hitler'a ielukumā 8-a
Atbildīgais redaktors
Jānis Bērziņš, tel. 44
Izdevējs: Tālvadlis
Zuņmanis, telef. 40

Maksā 10 fenīgi

Abonēšanas maksa; ar pie-
sūtīšanu par 1 m. RM 0,95;
3 mēd RM 1,05; 6 m. RM
3,30; par gadu RM 6,00.
Studētājiem maksā par
vienkāršu patti rindurību 7.
firmu studējumi 30 fen.

Militārais
nedēļas
apskats

Eiropas aizsardzības fronte stāv tēraudcieti

Lielā boļševiku ziemas ofensīva nedod panākumus. Lieli ienaidnieka tanku zaudējumi.

LD. Rīga. Nedēļā no 10. līdz 17. janvārim stāvoklis austrumu frontē daudz nav grozījies. Boļševiki, savu pirms 8 nedēļām sāktu ziemas ofensīvu neatlaidīgi turpina un tikpat neatlaidīgi un varonīgi visus uzbrukumus atvairā vācu un sabiedrotās vienības, nodarot boļševikiem milzīgus materiāla un dzīvā spēka zaudējumus. Nesekmīgi beidzās arī boļševiku uzsāktie uzbrukumi jaunos frontes nodaļumos — 12. janvārī Rietumkaukāzā, tai pašā dienā arī pie Voronežas un beidzot lielāks ienaidnieka pasākums dienvidos no Ladogas ezera. Dienvidos no Ladogas ezera boļševiki trijās dienās kādas armijas korpusa nodaļumā zaudēja 141 tanku. Visi šie uzbrukumi bija pasākti ar vienu vienīgu domu — frontes rajonus, kas atrodas tālu no galveniem cīņas rajoniem, saistīt pēc iespējas lielākus vācu spēkus un rezerves, tādējādi sadrupinot vācu vadības rīcībā esošos papildinājumus. Šis mēģinājums norāda arī, ka boļševiki ar savu ofensīvu austrumu frontes dienvidos nav apmierināti. Bet nevienā no šiem rajoniem boļševiku uzbrukumi nav devuši tiem cerētos panākumus un Eiropas aizsardzības frontē stāv tikpat tēraudcieti, kā agrāk. Pie Veļikije Luki sekmīgi turpinās vācu uzbrukums ar nolūku atslogot ielenkto atbalsta punktu garnizonu, kuŗa varonīgās cīņas droši vien ieies šī kara vēsturē kā viena no šīs vēstures slavas lappusēm.

Ziemeļāfrikā cīņas pārtraukums, liekas, jau iet uz beigu pusi. Tāpat kā Lībijā, tā arī Tunisijā konstatējama spēcīgāka kara darbība. Angļu spēkiem, kas mēģināja apiet vacu-itaļu tanku armiju no dienvidiem, šis manevrs nav izdevies un to spēcīgie tanku spēki cieta jūtamus zaudējumus, atstājot kaujas laukā arī 35 tankus. Tas pats sakāms arī par ienaidnieku uzbrukumiem Tunisijā, kur vācu-itaļu vienības, sakaujot uzbrūkošo ienaidnieku, sev nodrošināja uz priekšu izvirzītas aizsardzības pozīcijas.

1943. gada 12. janvārī reichsmaršāls Hermann's Goring's — Vadoņa uzticamais līdzdarbinieks un vācu gaisa ieroču radītājs nosvinēja 50. dzimšanas dienu.

Orbis-Photo.

Ar lieliem panākumiem pagājušā nedēļā darbojās arī aviācija un zemūdenes, apkaļojot ienaidnieka transportu uz jūras un arī Ziemeļāfrikas ostās. Lielāko panākumu guva vācu zemūdenes, nogremdējot lielo angļu-amerikāņu tankkuģa karavānas 15 lielos tankkuģus ar 141.000 brt. Jau apstāklis, ka ienaidnieks šoreiz vienā karavānā sapulcējis tankkuģus vien, norāda, cik nepieciešama tam bija pārvadājamā degviela.

2 viesizrādes Smiltene

Smiltenes lauksaimniecības biedrība 23. un 24. janvārī sava nama zālē rīko Rīgas ceļojošā mākslas ansambļa divas viesizrādes. Izrādīs Kalnieša lugu „Salna pavasari” 4 cēlienos. Režisors A. Amtmanis-Briedītis. Abas izrādes pelna smiltenešu nopietnu ievēribu, jo lugas autors ir šejieniētis — Blomes 6-kl. pamatskolas pārzinis J. Klāvs, bez tam A. Amtmaņa-Briediņa vārds ir garantija labi sagatavotai izrādei.

Kalnieša stāstu „Spļaviens” nesens lasījām Smilteneietī. Tuvākā nākotnē sniegsim tā paša autora garāku stāstu — „Svētīts mūžs”.

Neapdomīgie

Pēdējā laikā pēc zināma pārtraukuma atkal uzpeldējušas atklātībā vairākas diezgan ievērojama mēroga spekulāciju lietas un dažādi pārkāpumi pārtikas produktu apsaimniekošanā. Pie tam dažos gadījumos šo spekulantu karjera beigusies visai bēdīgi, jo Sevišķai tiesai nācies ķerties pie pēdējā un augstākā soda mēra — nāves soda. Kaut gan zīmīgā kārtā vienmēr starp šādiem ļaudīm atradīsim labu skaitu cilvēku ar nelatviskiem uzvārdiem, ir taču skaidrs, ka šīs nožēlojamās parādības apkauno un diskreditē visu mūsu tautu. No šī viedokļa arī piespriestie smagie sodi ir taisnīgi, jo nāk klāt vēl tas apstāklis, ka šie spekulanti un šiberi atrauj arī karavīram tā dieniško uzturu, uz ko tam tiesības vairāk kā citiem visiem. Pārļasot laikrakstos šādas ziņas, mēs sev ar izbrīnu jautājam, no kurienes gan pēkšņi šie cilvēki radušies. Jo vai tas nav vairāk kā bēdīgi, ja šāds cilvēks labākā gadījumā pāris simtu vai pat desmit kilogramu sviesta vai citu ēdamu lietu dēļ riskē ar savu godu un galvu. Vai nav bēdīgi, ja dažs saimnieks pāris kilogramu spēka vai dažu pudu labības dēļ ar kaunu spiests atstāt savas mājas, kuŗās tas varēja godam dzīvot un saimniekot. Jo bēdīgāka šī parādība ir tad, ja tā notiek uz laukiem. Mēs taču vienmēr dibināti bijām lepni uz saviem lauku ļaudīm un uz lauku saimniecību kā mūsu garīgās un saimnieciskās dzīves drošāko pamatu. No laukiem allaž ir nākušas mūsu tautas svaigās un dzīvinošās asinis. Pārdomājot šīs parādības atcerēsimies, ka kara laika likumi ir īsi un bargi. Kas tiem negrib pakļauties, tas tiek nobīdīts pie malas un izslēgts no kopības. Tādēļ mums arī jāsaprot, ka šie likumi neklūs mikstināti, bet, nevēlamajām parādībām turpinoties, vēl stingrāki. Nevienam nav tiesības iedzīvoties tai laikā, kad karavīri frontē lej asinis. Bargi sodi arī turpmāk sagaidīs tos pilsētu slaistus, kas arvien vēl nav pārvarejuši savu bīklumu pret godīgu darbu, kas pēkšņi un mīklainā kārtā mācējuši sev tagad kara laikā izveidot dzīvi (Turpinājums 2. lapp.)

Parastais uzbrūkošo boļševiku tanku gals

Ari šis boļševiku tanks iet bojā dūmos un liesmās, jo tas bija uzdrošinājies pārvirzīties par daudz tuvu vācu pozīcijām.

Orbis-Photo

Par tautas skaitīšanu

Latvijas Statistikas pārvalde pēc Ģenerālkomisāra š. g. janvāra noteikumiem 1943. gada 24. februārī Latvijas ģenerālapgabālā izdaris vispārējo tautas skaitīšanu — pēc kārtas piekto. Pēdējā tautas skaitīšana Latvijā bija 1935. gadā. Šo astoņu gadu laikā iedzīvotāju skaits, saprotams, mainījies dabiskās kustības ceļā, bet jo sevišķi krāsas pārmaiņas, kā iedzīvotāju skaitā, tā sastāvā — radīja nolikumi pēdējos gados, kā vācu tautības pilsoņu repatriācija 1939./41. gadā, daudzie iebrucēji no Padomju Savienības, baigais boļševiku gads u. t. t.

Visi šie notikumi Latvijas iedzīvotāju skaitu, kam 1940. g. beigās jau vajadzēja pārsniegt divus miljonus, samazināja tik tālu, ka dabiskās kustības ceļā šī līmeņa sasniegšanai būs nepieciešams ievērojams gadu skaits.

Bez tam, kopš Latvijas atbrīvošanas no boļševikiem, latviešu tautas piederīgie cīnās austrumu frontē, tie strādā rūpniecības uzņēmumos Lielvācijā, strādā kara vešanai svarīgos darbos ieņemtajos austrumu apgabalos u. t. t. Tai pašā laikā no Lielvācijas Latvijā iebrukuši vācu pilsoņi, kas kāro kara nepieciešamās lietas.

Minēto apstākļu dēļ, aprēķina ceļā noteikt pašreizējo iedzīvotāju skaitu Latvijā nav iespējams. Jau 1941. gada jūlija/augusta mēnesī toreizējais tirdzniecības departaments, lai iegūtu pieturas skaitļus saimniecisku lietu kārtīšanai, izdarīja iedzīvotāju reģistrāciju. Šo reģistrāciju veica pilsētu un lauku pašvaldības bez pienācīgas sagatavošanās, tuvākiem norādījumiem, kā arī bez šim darbam sagatavotiem darbiniekiem, pie kam pati reģistrācija turpinājās gandrīz 11/2-2 mēnešus.

Latvijas statistikas pārvaldei pēc reģistrācijā iegūtiem materiāliem izdevās konstatēt vienīgi aptuveni iedzīvotāju skaitu. Lai noskaidrotu pārējos jautājumus

(turpinājums no 1. lappuses).

ar tādām ērtībām, kādu tiem agrāk nebija. Tāpat ar soda bardzību būs jārēķinās tiem lauku iedzīvotājiem, kas domājas tagad pienākušu īsto laiku dažādu greznuma priekšmetu un vērtlietu sagādei.

Ja šie ļaudis vēl tiešām nesaprot, ka tagad kopā turēšanās un savstarpēja atbalstīšana ir svarīgāka par visu, ka tautas disciplina un mērķtiecīga savu pienākumu apzināšanās ir vērtīgākais ierocis pārejošo kara-laika grūtību pārvarēšanai, tad laikam ir vērtīgi arī turpmāk apēlēt pie viņu sirdsapziņas. Te jānāk sodam. Tad varbūt viņi sapratīs, ka karš prasa disciplīnu netikai no karavīra, bet no katra viena, kas grib sagādīt uzvaras dienu.

(vecumu, nodarbošanos u. t. t.), reģistrācijas materiāli bija nepilnīgi.

Igaunijā un Lietuvā, kur stāvoklis bija līdzīgs mūsējam, lai rastu tik nepieciešamās ziņas par iedzīvotājiem, to reģistrāciju izdarīja jau organizēti. Igaunijā statistikas pārvalde izdarīja iedzīvotāju reģistrāciju 1941. gada 1. decembrī, kurā piedalījās pāri par 20.000 sagatavotu skaitītāju. Iegūtie materiāli izrādījušies pieņemami nepieciešamo ziņu sakopšanai. Lietuvā 1942. g. 27. maijā izdarīja pat organizētu tautas skaitīšanu, kuņas rezultātus apstrādā.

Lai iegūtu sekmīgai kara vešanai un saimnieciskās dzīves plānveidīgai kārtīšanai nepieciešamās ziņas par iedzīvotāju daudzumu, viņu sabiedriski-saimniecisko sastāvu, tautas etnisko struktūru u. t. t., arī Latvijā Ģenerālkomisārs Rīgā, saziņā ar Reichskomisāru noteicis, ka Latvijas ģenerālapgabālā 1943. g. 24. februārī jāizdara tautas skaitīšana, pie kam tautas skaitīšanas izvešanu uzdod Latvijas statistikas pārvaldei ar pašvaldību vienību (pilsētu un pagastu) vadītāju piedalīšanos.

Skaitīšana attiecināma uz visām Latvijas ģenerālapgabālā 1943. g. 24. februārī esošām personām, neatkarīgi no viņu pavalstniecības, izņemot bruņoto spēku un vācu policijas piederīgos, kā arī kara gūstekņus.

Lai konstatētu pareizo iedzīvotāja skaitu vajadzīgos sadalījumos, skaitīs visas, kā klātesošās — ieskaitot pārejošā klātbūtnē esošās, ta arī pārejošā prombūtnē esošās personas.

Skaitīšanā piedalīsies apmēram 21.000 speciāli sagatavoti skaitītāji. Skaitītāji apmeklēs katru cilvēku mitni un uz vietas ievāks veidlapās ierakstāmās ziņas, bet vajadzības gadījumā pārbaudīs to pareizību un pilnību.

Par katru personu izpildīs „Personas kartīti”, kurā atzīmēs skaitāmās personas uzvārdu, vārdu, dzimumu, izbraucējiem — no kurienes un kad ieradīs Latvijā, dzimšanas gadu, mēnesi, dienu,

dzimšanas vietu, ģimenes stāvokli, tautību, ticību, ģimenē lietojamo valodu, vācu valodas prasību, nodarbošanos, t. i. līdzekļu iegūšanas veidu, uzrādot, kādu darbu strādā, stāvokli darbā, darba vietas nosaukumu un adresi, darba vietas vai ienākuma raksturojumu, blakus nodarbošanās, blakus ienākumu. Personām, kas pašas neiegūst sev līdzekļus iztikai, vai iegūst tos tikai daļai, atzīmēs apgādātāja radniecību, kādu darbu apgādātājs strādā, kādu stāvokli ieņem darbā, darba vietas nosaukumu un raksturu.

Precētām sievietēm atzīmēs tagadējās laulības noslēgšanas gadu, tagadējā laulībā dzimušo bērnu skaitu un cik no tiem vēl dzīvi. Visiem vīriešiem atzīmēs, vai ir bijis kara dienestā, kādā armijā, kādā ieroču šķirā un kādā dienesta pakāpē.

Laukos ar veidlapu „Apdzīvotās vietas kartīte” skaitītāji ievāks ziņas par visām apdzīvotām vietām, bet pilsētās ar veidlapu „Gruntsgabala kartīte” ievāks ziņas par gruntsgabaliem un veidlapu „Dzīvokļa kartīte” ziņas par dzīvokļiem.

Visām skaitīšanai pakļautām personām jāsniedz skaitīšanas darbiniekiem, atbilstoši veidlapās uzstādītiem jautājumiem, pilnīgas un patiesas ziņas un pēc pieprasījuma jāuzrāda dokumenti.

Ievērojot izveidamās tautas skaitīšanas lielo un svarīgo nozīmi, sagaidāma visu iedzīvotāju pilnīga pretimnākšana kā pareizu aptverošu ziņu sniegšanā, tā arī skaitīšanas darbinieku atbalstīšanā viņu darbā. Jāpiezīmē, ka saskaņā ar Ģenerālkomisāra noteikumiem personas, kas saņēmušas uzaicinājumu piedalīties tautas skaitīšanā, nedrīkst no šī pienākuma atteikties.

Paziņojums

Paziņojumu Smiltenes pilsētas iedzīvotājiem, ka iztrūkstošās personu apliecību veidlapas saņemtas, un apliecību izdošana tiek turpināta.

J. Pencis

Valkas apriņķa policijas
2. iec. priekšnieks.

Nokavēts!

Kara kūditājs Čerčils uz Stajinu, kas stāv dziļi ūdenī un to tur uz saviem pleciem:

... „Tagad mēs jau ilgi gaidam uz ģenerāli Laiku, bet viņš kā nenāk, tā nenāk...”

Orbis-Photo.

Darbu nolikuši

Fricis Ozols.

Lai es tādu vāgu aru,
Tā, ka mūžam dzīvot varu
Sava tēva pagastā.

Smiltenes pag. Kalnasniķeru saimnieks Jānis Matvejs par audžu dēlu adoptēja savu māsas dēlu Frici Ozolu no Bilskas Strēbelēm. Kad vecais saimnieks 20 g. atpakaļ nomira (viņu apglabāja vienā dienā ar rakstnieku Zeiboltu Jēkabu), Fricis sāka saimniekot patstāvīgi uz Kalnasniķeru mājas trešās daļas, jo mājas divas daļas mirējs bija novēlējis brāļa dēliem.

Nelielā zemes platība spieda Frici apdomīgi saimniekot. Starp citu viņš pienu mājā pārstrādāja sieros, tāpat kā brālis Eduards Ozols Strēbelēs. Tā iznākot vairāk. Pirms kara Frici Ozolu katru piektdienu vareja redzēt Smiltenes nedēļas tirgū, savu sieru „izandelējot”.

Viņa sieva — skolotāja ierīkoja Sniķeros mājskolu, kurā pulcējās bērzeniešu iecirkņa apkārtnējo kaimiņu pirmskolas bērni.

Oktobra aukstā vējā, jau stiprā tumsā sastapu nelaiķi tīrumā arot. Uz manu aizrādījumu, ka laiks darbam mest mieru, atteica: „Pašreizējā dienu īsumā no saules līdz saulei vien strādāt iznāk pa maz, j'pieņem krēstas stundas klāt. Bet rudenī zemi apart ir tikpat kā apmēsloj”.

Caklais zemes arājs nekad nesēs vairs tajā tīrumā, kurā ar tādu skubu steldzās apart rudenī. Tas jau tā bijis vienmēr: kā kaļavīrs sautevi, latvju zemnieks arklā balstu neizlaiž no rokām līdz pat pēdējam brīdim; kaut arī citi sēj un plauj viņa sviedriem slacītā tīrumā.

Janis Sīmanis.

Darbs ir vīra darba kronis,
Pūļu alga svētība.
Valdiniekus godā tronis,
Mūs tik' darbi godina.

Kad runa iet par priekšzīmīgām saimniecībām, allaž tiek minētās Vinķeles Lizuma, Jaunmiķeļi Birzuļu, Galenieki Bilskas, Kažauči un Jaundoredes Smiltenes pagastos.

80 g. vecumā pašreiz darbu nolīcis Galenieku mājas saimnieks Jānis Sīmanis. Bez iedomības kā klusu, laipnīgu un izpalīdzīgu cilvēku un nenogurstošu savas sētas kopēju mēs aizgājēju pazinām tepat jau piecdesmit gadus. Atturēdamies no katras spīdzēšanas uz āru, nelaiķis visas savas spējas upurēja mājas zelšanai un ģimenes labklājībai.

Kā visur baigajā gadā taisni centīgākie tika no „biedriem” pieveikti, arī Bilskas pagastā Galenieku māja bija tā, ko „nacionalizēja”, un sirmajam saimniekam iespieda ubaga spieķi rokā. Galu galā tak netaisnība pati sev sagriež rikstes. Nenogurstošais Galenieku saimnieks dienas gaitas varēja nobeigt pats savā pajumtē.

Lai tam salda nu dusa!

P. G.

«... kara laikā tā ir katastrofa»

Baltā nama slimnieks.

Amerikas Savienoto Valstu prese ir pilna ar ziņojumiem par viņas kunga un pavēlnieka Ruzvelta darbiem un domām. No šiem rakstiem, kas izveido īpatnēju bizantinisma un reklāmas maisījumu, uzzinām, ka Ruzvelts ir 60 gadus vecs, sver 85 kg un kopš 1922. gada, sakarā ar bērnu trieku, zaudējis abu kāju kustības spēju, tā kā tas var pārvietoties tikai ar citu cilvēku palīdzību. Līdzīgi Ludviķim XIV Ruzvelts brokasto gultā, un vēl pus desmitos tas gulēdams pieņem apmeklētājus. Pēc tam tas stumjamā krēslā sevi liek aizvest uz darba istabu. Visu dienu aizņem pieņemšanas un konferences, pusdienas ietur pie rakstāmgalda. Tikai uz vakara pusi tas var nodoties ģimenei un viesiem, ko pat židu prešes galma apraksti apzīmē par „loti retām parādībām”. Pats vakars atkal veltīts darbam pie rakstāmgalda un prezidenta iemīļotiem laika kavēkliem. Starp citu, viņš krāj vaļa grebumus un pastmarkas.

Tomēr no šiem intīmiem ziņojumiem nav redzams, kādas izcilas īpašības un sasniegumi Ruzveltu kvalificējuši šim augstajam amatam. Nekādā virzienā Ruzvelta slavinātāji naizpsuž viņa paša iniciatīvu vai patstāvīgas, lielas idejas. Gluži pretēji, tīri atklāti ziņo, ka prezidentam svarīgākos ierosinājumus dod viņa personīgie draugi Harry's Hopkin's un Henry's Morgenthau's. Prezidenta runas sagatavo Rosenman'a un Frankfurter'a kungi, kas abi divi tāpat kā Morgenthau's ir tīrākie židi. Ruzvelta mākslas izpratni raksturo viņa sevišķā interese par piedzīvojumu romāniem un „Miki pelles” filmām.

Franklins D. Ruzvelts jau no dzimuma ir plutokrāts, viņa ģimene ir viena no bagātākām visā zemē. Tālāk pats Ruzvelts

lielās, ka viņā rit židu asinis; pirmais Ruzvelts, kas izceļojis no Amsterdamas uz Savienotām Valstīm, esot bijis žids. Tādēļ var saprast, ka plutokrāti un židi Ruzveltu uzskata par savu cilvēku. Tie viņā saskata sevišķi noderīgu ieroci, lai izsūktu līdz Amerikas Savienoto valstu un citas tautas. Ne velti Ruzvelta vēlēšanu cīņu finansēja Wallstreet'a, jo sevišķi židu kapitāls, Ruzvelta karjerai palīdzēja Ņujorkas demokrātu klubs — Tammany Hall, pasaules lielākās židu pilsetas aferistu satikšanās vieta. Kā Wilson'a skolnieks Ruzvelts pirmo reizi parādījās atklātībā; kā flotes valsts sekretārs tas toreiz Wallstreet'a hijēnu rokās nodeva ienesīgus pasūtījumus. Kā zināms, Wilson'u ievēlēja par prezidentu sakarā ar viņa solījumu izsargāt Savienotas valstis no iejaukšanās karā. Savu solījumu viņš toreiz lauza. Tagad šo spēli atkārtoja Ruzvelts. Kopš 1932. gada tas pierādījis sevi par tik derīgu ieroci, ka viņa uzdevumu devēji gādāja ne tikai par

viņa pirmo atkalievēlēšanu prezidenta amatā, bet laužot Vašingtonas tradīcijas, to darīja arī otru reizi.

Ruzvelta slimīgā izšķērdība viņa uzdevumu devējiem — Wallstreet'a hijēnām, ir viņa labākā īpašība. Ruzvelta miesīgais tēvs ar testamentu savu dēlu bija izslēdzis no ģimenes īpašumu pārvaldes, jo tas pazina viņa izšķērdības tieksmes. Kā prezidents Ruzvelts tagad izšķiež savas tautas nodokļus židu-plutokrātu izsūcēju kliķes labā. Savienoto Valstu budžeta iztrūkums, kas 1930. gadā — divus gadus pirms Ruzvelta stāšanās amatā — bija 3,5 miljardus dolāru liels, 1941/42. gadā bija pieaudzis uz 20 miljardiem, 1942/43. gadam to vērtē uz 40 miljardiem dolāru. Valsts parādi pirms Ruzvelta bija 16 miljardi dolāru; prezidenta izšķērdības dēļ tie līdz Amerikas Savienoto valstu iestāšanās karā sasniedza 41 miljardu, līdz 1942/43. budžeta gada beigām tie būs sasnieguši 130 miljardus dolāru. Kā šāda izšķērdīga saimniekoša-

na atsaucas uz atsevišķu nodokļu maksātāju, tas redzams no tā, ka vidējo un mazo nodokļu maksātāju nodokļi kopš Savienoto valstu iestāšanās karā pieauguši par 100%. Pēc paša Ruzvelta izteicieniem kopš kara sākšanās lauksaimniecības produktu cenas cēlušās par 85%.

Ši izšķērdēšanas tieksme ir tikai viens piemērs, kas raksturo Ruzvelta slimīgo dabu. Vēlēšanu cīņu laikā viņa pretinieki pamatoti aizrādīja, ka bērnu trieka, kas kopš 1922. gada to saistījusi pie stumjamā krēsla, nav palikusī bez sekām arī uz viņa smadzeņu darbību. Viņa slimīgo gara stāvokli raksturo pārspīlēta pašapziņa, mežonīgs naidis pret katru iebildumu un neaprobežota godkāriba. Nav šaubu, ka Wallstreet'a izsūcēji labi zina, ka viņu Baltā nama uzticības vīrs ir slimis. Bet tie jau nekautrējās par savu ieroci darīt arī slimo Wilsonu, kas savu mūža vakaru nodzīvoja gara tumsībā.

„Kaut arī prezidents sevi raksturo kā istu demokrātu, kā arī par patiesu liberālistu, tad patiesībā viņš nav ne viens, nedz otrs, bet tikai aristokrātisks diletantis ar neaprobežotu varas kāri”. Ar šādiem vārdiem Ruzveltu raksturoja misters Nokss, kad tas cīnījās pret viņu vēlēšanu cīņā. Tagad Nokss ir Ruzvelta kabineta flotes ministrs. Kā paklausīgs Wallstreet'a kalps, tas jau jau sen atteicies no katras kritikas par šo lieluma mānijas pārņemto vīru, kas izrādījies par tik derīgu plutokratijas ieroci. Amerikas Savienoto valstu tautai tomēr dzīva ir patiesība, kuŗu misters Nokss minētā vēlēšanu runā izteica kādā turpmākā teikumā: „Ir ļoti jauni, ja jau miera laikos par prezidentu ir vīrs, kas ir neuzmanīgs, patmilīgs, nedrošs un neuzticāms — kara laikā tā ir katastrofa”. OAD.

Vācu zemūdenes, kas visās pasaules jūrās naidīgām varām sagādā milzīgus zaudējumus un no kuŗām ienaidnieki visai bīstas. Orbis-Photo

P. Zolmanis.

Ainas no mūsu skolu dzīves pagātnē un tagadnē

(8. turpinājums).

„Nē, piedot jums es nevaru. Kas izdarījis pārkāpumu, tam jāsaņem sods. Tas vecs dzīves likums un pie tā mums jāturas. Dodiet šurp savas piezīmju grāmatiņas, lai es tajās ierakstu jūsu nedarbus”.

Skolas sākumā katram skolniekam bija jāiegādājas burtniņa, kuŗā skolotājs ierakstīja bērna svarīgākos skolas disciplīnas pārkāpumus — viņa slinkumu, kā arī viņa labos darbus. Šī grāmatiņa tēvam bija jāparksta un pirmdien skolotājam jāuzrāda, lai redzētu, vai ir parakstīta. Kuŗam bērnam tēvs bija bargāks, tas deva to parakstīt kādai citai personai, brālim, mātai vai onkulim.

Tā arī šoreiz skolotājs ierakstīja piezīmju grāmatiņās, ka

bērni bez atļaujas skrējuši pa muižas pļavu, bļautījušies un baidījuši cilvēkus. Par to viņi tiekot „smādēti” un nodoti vecāku pārmācībai. — Šodien es saprotu, ka šis „zaķu medības” izskaidrojamas ar bērnu prasībām pēc brīvām kustībām svaigā gaisā, jo augošs bērns ilgāku laiku bez krietnas izkustēšanās nevar iztikt.

Pirmdienā, apskatot grāmatiņas, skolotājs redz, ka visas ir parakstītas, tikai vienai apakšā ierakstīta šāda piezīme: „Tas ir ļoti vecs, veselīgs, bērnu dzīvē parasts paradums un tādēļ te nav nekā ko nosodīt”. Šo piezīmi bija taisījis kāda bērna tēvs — bijis skolotājs. Tā ļoti uztrauca mūsu skolotāju. Kā nu prātīgs cilvēks, mācīts vīrs varot tik apļaimināt domāt. Ja jau bērniem at-

ļaujot šādas trakulības, kas tad vēlāk vēl nenotiks? Bērni gāzīšot pašu skolu apkārt un viņam pašam būšot jābēg mežā.

Mūsu dienu skolotāji sādu nevainīgu bērnu rotāšanās nosoda.

Apveicama parādība, ka mūsu skolas tagad piegriež lielu vērību arī fiziskai attīstībai un audzināšanai, piekopdamas un veicinādamas brīvās kustības darbā, kā slēpošanu, slidošanu un citas sporta nodarbes. Agrāk skolās fiziskā audzināšana bija atstāta novārtā un tāpēc bērni rotājās apmierināja savas tieksmes pēc kustībām.

Kā Kārlēns deva skolotājam mutes.

Starp pirmziemas skolniekiem bija kāds mazs, drusciņ neveikls zēns, vārdā Kārlēns, kas bija ļoti vientiesīgs un ticēja visam, ko lielākie zēni tam stāstīja. Tā varēja būt pasaka, vai kāds cits iz-

domāts notikums, Kārlēns pieņēma to visu par patiesību, ticēdams, ka mūsu mežos vēl mājot vilki, lāči, burvi, raganas, suņpurvi un citi pasaku zvēri. Mežā viņš viens pats nekad negāja. Viņa lētīcības dēļ zēni dzīva vienu otru reizi ar viņu jokus, par ko tad paši vēlāk gardi smējās. Gribēdams vecākiem zēniem iztapt, viņš tiem klausīja un darīja, ko lika.

Reiz kādā brīvdzīvē pagalmā spēlējoties, Kārlēnam ielēca bumba logā un izsita rūti. Viņš ļoti izbijās, nezinādamas kā vainu labot. Daži zēni sāka to baidīt. Skolotājs nu viņu bargi sodīšot, likšot vakarā vienam pašam kaktā stāvēt. Tad nāksot visādi ērmi un ķēmi, astaini un ragaini un to mocišot. Kārlēns pārbīstas un sāk raudāt. Kāds prātīgāks zēns to mierina. Tādu spoku pasaulē nemaz neesot un tādēļ no tiem neesot ko bīties.

(Turpmāk vēl)

Eiropas glezniecības virzienu iespāidi latvju mākslā

Ļoti raksturīgi, ka lai gan Latvijas novadi vairāk kā divi simti gadu piederēja pie cara Krievijas, mūsu glezniecībā saskatām pārsteidzoši maz krievu mākslas iespāidi. Ja visā visumā paši krievi ar nokavēšanos sekoja Eiropas mākslas virzienu nomainībai, tad vismaz viena „skola” tiem izveidojās tipiska un tāpēc arī visai „lipīga”. Tie bija publicisti-naturālisti, vai tā sauktie „paredziņņiki”. Bet šī dabu akli atdarinošā un sentimentāli stāstošā glezniecība izrādījās būtiski sveša latviskam garam un latvju mākslai nepielīpa, kaut gan savā laikā ļoti daudzi mūsu mākslinieki mācījās Krievijas mākslas skolās — Pēterpils akadēmijā, Stiglica, Kazanā, Penzā u. d. c. mākslas skolās. Apmeklējami šīs, salīdzinot ar Vakarēiropu, stipri atpalikušās mākslas iestādes, bieži vien tikai tāpēc, ka bija nepieciešami iegūt mākslinieka cenzu, mūsu gleznotāji tūdaļ pievērsās tiem mākslas iespāidiem, kas akadēmiju apkaņoti, iekļuva Krievijā no Vakarēiropas. Latviešu audzēkņu konfliktu ar konservatīvajiem krievu skolotājiem jau kļuvuši leģendāri, un daži labs, kā Matvejs, šinīs ciņās gāja bojā. Mūsu visvecāko paaudzi galvenā kārtā iespāidoja vācu glezniecība — Diseldorfas skola. Nākošā, pagādu simta 60 — 80 gados dzimušā paaudze gan Krievijā mācīdamās, tūdaļ piesavinājās franču impresionistu idejas, kuļas saņēma no vācu un skandināvu māksliniekiem. Šis konstatējums sevišķi svarīgs tāpēc, ka nodibinoties Latvijas mākslas akadēmijai, tieši šī paaudze kļuva par skolotājiem un noteicoši ietekmēja mūsu mākslas attīstību.

Kopš oktobra revolūcijas māksla kā iespāidotājs faktors atkrita, jo vienkārt, boļševistiskā Krievija gandrīz hermetiski noslēdzās no Eiropas, otrkārt, krievu gleznotāji ar maz izņēmumiem kļuva vai nu par plakatiem - agitatoriem, vai arī atdarināja seno paredziņņiku naturālistisko manieri.

Tūlīt pēc pirmā pasaules kara

Paulina Bārda

Skatīšana

Mūsu dziļās, klusās sāpes
Ir kā augsti, tumši koki,
Kas tik melnas ēnas nomet,
Ka mums sauli redzēt grūti.

Tomēr mīlam mēs šos kokus,
Atgriežamies viņu ēnā,
Lai kā putni zaru tumsā
Sapņotu par dienas gaismu.

Gan sirds ģied, un prāts gan zina,
Vairies tumsas, gaismu meklē —
Brīžam dārga šķiet tā saule,
Acīm aizvērtām ko skatam.

Kā tur zemes tumsai pāri
Pavīd zeltā vizēdami
Laimes putna spārnu gali —
Veltās cerības un smaidi.

mūsu glezniecību pārplūdināja vesels lēvenis visekstravagantāko, bieži pat vienkārši avantūristisku Vakarēiropas mākslas novirzienu plūdi. Gan italiešu Marinetti sludinātais futurisms, gan franču kubisms, fovisms, konstruktivismš, gan ekspresionisms, kas denacionalizētu un neāriešu mākslinieku skaļi propagandēts, sevišķi plauka pēckara Vācijā. Kaut gan šajos jucekļīgajos eksperimentos latvju mākslinieki daudz enerģijas izšķieda pilnīgi nelietderīgi, tomēr vienam otram tie palīdzēja noskaidrot daudzas tiri tehniskas dabas problēmas — par gleznas uzbūvi, virsmas apdari, krāsu skaņošanu. Divi izcili apdāvināti gleznotāji — Jāzeps Grosvalds un Jēkabs Kazāks, viegli pārvarēja svešos iespāidus, ielauzdamī tos latviskā guļtnē; bet traģiskā kārtā abi mira pašā pašveidošanās darba karstumā.

Patstāvīgākie un dziļākie gleznotāji samērā drīzi pārvarēja ekstremo virzienu iespāidus, bet dažs vidusmēra mākslinieks vēl ilgu gadus nespēja no tiem atraisīties. Pēc vairākiem gadiem mūsu mākslā iekļuva jauns, šoreiz beļģu glezniecības ietekmju vilnis: Servasa, Šaveri, Opsomera un beļģiem tuvā francūža Vlaminka personās. Šo autoru robustais, sulīgais un zemnieciski smagnējais glezniecības veids ietekmēja galvenā kārtā daudzus vidējās un jaunās paaudzes gleznotājus, kas sāka gleznot ļoti plašiem, brīviem zveidieniem, tiekdami vienīgi pēc izteiksmes spēka kontrastiem un interesantas virsmas apdares. Šī efektīgā, bet satura ziņā patukšā metode ātri izvirta paviršībā, un vairāki diezgan spējīgi gleznotāji tā vairs neatrada ceļa atpakaļ uz aptverošāku, nolīdzsvarotu glezniecību, kuļā vienādi ievēroti visi glezniecības elementi. Taču tie, kas sevi nepazaudēja, diezgan daudz mantoja arī no šī bravurējošā glezniecības veida — tas mācīja glezniecisku drosmi.

Smago un blīvo beļģu glezniecības iespāidi nomainīja atkal franči, bet ne vairs instarptautiskie ekstremisti, bet īstie elegantie, rotāļgie krāsu garšoņāji franči — Bonārs, Narkē, Briānšons, pat van Dongens. Šo autoru sekotāji gleznoja ļoti šķidrām, gaišām krāsām, viegli kā skicēdami. Ne tik plašos apmēros, bet tomēr visai saskatāmi daudzus vecākās un vidējās paaudzes māksliniekus iespāidojuši Minchenes mākslinieki, franču puantilisti, piem., Siņaks, spānieši — Zuologā, anglis — Brengvins ar savām liela vēriena dekoratīvajām modernās celtniecības kompozīcijām, norvēģu lielais „ekspresionisma tēvs” Munchs u. c.

Blakus šiem lielākā vai mazākā mērā modes novirzieniem, Latvijā darbojās daudzi glezno-

tāji, kuļiem visas šīs laikmetu svārstības pagājušas garām, tos neskarot gandrīz itņemaz. Daudzi ainavnieki un žanristi — tautas tipu tēlotāji, labprātīgi ierobežodami, visus šos laikus turpina gleznot tadā pat garā, kā pirms pasaules kara to darīja mūsu populārākie mākslinieki Rozentāls un Purvītis. Šinī ziņā interesants ir Purviša audzēkņu pulks. Pats meistars Purvītis ir viens no vismanīgākām mūsu gleznotājiem, un viņa biogrfam nebūs viegli izsekot visām viņa mākslas svārstībām. Gandrīz katru no šiem Purviša veidiem piesavinājies un producē tālāk kāds viņa audzēknis, kaut gan pats meistars jau sen strādā pavisam citādā veidā.

Šī liela iespāidi dažādība ļāvusi mūsu glezniecībai sazarot neparasti kupli. Ģīmetņu, sadzīves un latviski-mitoloģisko ainu, kauļas skatu, ainavu, kluso dabu un puķu glezniecību mūsu gleznotāji tagad tulko visdažādākos veidos un uztverēs. Daži skata pasauli no tiri aistētiska viedokļa un visu vēribu pievērs tikai tiri dekoratīvajam, acij tikamajam krāsu un formu izkārtojuma, citi meklē dvēselīgas noskaņas, rauga apgarot savas ainavas ar

zināmām izjūtām un piesātināt savus tēlus ar iekšēju dzīvi, vēl citi tiecas pēc drāmatiska sprieguma, nemiera, kontrastiem. Mums ir ģīmetņu gleznotāji, kas urbjas savos modeļos kā mīklās, censdami patiesi atrisināt viņu dvēseles reļģus un tādi, kas apzinīgi vairās no visa samocītā, vai nelāgā un glezno modeļus idealizētus un labākus.

Daudzējādos veidos latvju gleznotāji tiekušies izteikt sevi un savu pasaules uztveri, bet ja mēs meklētu pēc tiri latviskās līnijas mūsu mākslā, kuļai būtu visvairāk sakara ar mūsu košo, gaišo, dzīves priecīgo tautas mākslu un sprigano, bet dziļdomīgo daiņu garu, tad tai vistuvākās liekas divas grupas. Viena grupa vairāk tuvojas no tiri estētiskā viedokļa — Valdemārs Matvejs, Jēkabs Kazāks, Jāzeps Grosvalds, Valdemārs Tone, Erasts Šveics, Konrāds Ubāns, un vairāki jauni gleznotāji, kas sevi vēl nav pilnīgi izteikuši. Otra grupa latviskumam tuvojusies vairāk no satura un noskaņas puses — Ādams Alksnis, Teodors Ūders, Jānis Rozentāls, Aleksandrs Štrāls, un latvisko mitu un rakstu tulkotājs Ansis Cirulis.

A. Eglītis.

Saulieša 10 gadu nāves dienas atcerei

Janvāra beigās pirms desmit gadiem Cesvaines Kīnderu kapos apglabāja dzejnieku un rakstnieku Saulieti, kuļas sirds piederēja dabai un lauku ļaudīm un kuļas mūžs bija ziedots tautas gaišās dvēseles uguns sargāšanai. Mūža pēdējos gadus viņš stingri turējās pie laukiem, no to dzīves smeldams savus valodas un gara dārgumus. Viņa tēva mājas Grašu Saulieši stāv mežainā un paurainā apvidū, un no tām netālu otra ievērojama stāstnieka Jāņa Ezeriņa agro bērības dienu tēva nams. Jaunībā viņš strādāja par skolotāju Straupē un Grašos, tad par grāmatvedi Kaukazā un vēlāk mācīja Rīgā latviešu valodu un literatūru, bet jau ar 1916. gadu palika uzticīgs lauku sētai, apsaimniekodams tēva mājas un strādādam par skolotāju netāļajā Cesvaines ģimnazijā, mērodams ik dienas, vai lietūs, sniegs vai putenis, 8 km no Sauliešiem ritā turp un vākarā atpakaļ. Jaunatnei veltītas bija Saulieša ikdienas darba gaitas, un arī Saulieša literāro mantojumu visvairāk cilā jaunatne. Viņa stāstus un dzejoļus atradīsim katrā lasāmgrāmatā. Saulieša pirmie stāsti aiz saviem kristīgi ētiskiem ideāliem tuvi Apsīšu Jēkaba pasaulei. To galvenie motīvi: dvēseles skaidrības, nozieguma un naida problēmas, naidis pret ļaužu rakstura bojātājiem, mīlestība uz tautu un prieks par lauku sētas veselīgo

sadzīvi. Saulieša šī posma stāsti ir tautai ļoti pazīstami: Nelāime, Kalējs Indriķis, Ceļa jūtis un Purvā. Savā pilsētas dzīves posmā Saulietis mēģināja pievērsties simbolismam. Reālā tēlojuma vietā viņš sāka rakstīt pasakas un līdzības, izteicās liriski klusinātā balsi un pustoņos. Ar saviem mistikas pāveidieniem viņam tuvs Jānis Poruks, bet ar glezniecību Fricis Bārda. Pasaules kara laikā, vērodams neilgo lielnieku valdīšanu, viņš sarakstīja plašu satirisku tēlojumu ciklu „Revolūcija Prātiņos”. Pēc kara Saulietis sniedza virkni stāstu un noveļu, allaž noturēdamies savos prozas meistara augstumos. Tie parādījušies Saulieša kopotu rakstu 15 sējumos, žurnālos Daugava, Burtnieks un Piesaule un daļa npublicētu glabājas rakstnieka ģimenes krājumos. Bez liela stila liktena tragēdijas Kēniņš Zauls Saulietis sarakstījis vairākas laikmetīgas komēdijas. Saulieša formas ziņā vienkāršajā dzejā izskan meža šalku spīgtums (Meža drāma, Ziemas rīts), nāves liktenība (Satumsa nakts) un lauku sētas gaišais miers (Purva strazda dziesma bērniem). Saulietim nopelni arī latviešu grāmatas ārējā tērpā attīstībā, jo ar čaku roku viņš darbojies pie priekškara Zalkša izdevumiem, kas rotāti ar J. Rozentāla, V. Purviša un citu mākslinieku zīmējumiem.

Vietējo pašvaldību rīkojumi un paziņojumi

Smiltenes pilsētas vecākā rīkojumi

1. **Denaturētā spirta sadalīšana.** Uzaicinu personas un iestādes, kam nepieciešams denaturētais spirts, pieteikt manā kancelejā līdz š. g. 25. janvārim viņiem piederošās spirta lampas vai spirta vāritājus.

2. **Lopbarības kartītes.** Uzaicinu pilsētā pierakstīto zirgu īpašniekus š. g. 26. un 27. janvāri saņemt lopbarības kartītes 2. izdalīšanas periodam. Kartīšu saņemšanai līdzī jāņem zirga pase.

3. **Labības sagādes komisijas pēdējā sēde.** Uzaicinu visus tos Smiltenes pilsētā dzīvojošos labības pašražotājus, kas vēl līdz šim nav iesnieguši ziņojumu protokolus un ieradušies labības komisijas sēdē, š. g. 26. janvāri plkst. 14 ierasties pēdējā komisijas sēdē, līdzņemot izpildītus ziņojumu protokolus. Protokolu veidlapas iepriekš saņemamas manā kancelejā parastā darba laikā.

Par šī rīkojuma nepildīšanu sods.

4. **Suņu nodokļa samaksa par 1943. gada I pusgadu.** Pamatojoties uz noteikumiem par suņu nodokli („Rīkoj. Vēstn.“ 1942. g. 152. n-rs), uzaicinu

visus suņu turētājus pilsētā nekavējoties nomaksāt RM 10,— suņu nodokli par 1943. gada I pusgadu, kas bija nomaksājams jau līdz š. g. 15. janvārim.

Personām, kas turpmāk iegādājas suni, vai kas ar suni pārnāk Smiltē dzīvot no citurienes, suns jāpieteic un nodoklis jānomaksā 2 nedēļu laikā no tās dienas, kad suns iegādāts vai kad suņa īpašnieks ieradies jaunajā dzīves vietā. Jaunpiedzimuši suņi uzskatāmi par iegādātiem pēc 3 mēnešu vecuma sasniešanas.

Pieklīduši suņi uzskatāmi par iegādātiem, ja tie 2 nedēļu laikā nav nodoti īpašniekiem.

Rīkojuma nepildītājiem draud sods līdz RM 100,—.

5. **Publikas pieņemšanas laiks pilsētas vecākā kancelejā.** Paziņojumu iedzīvotājiem zināšanai, ka pilsētas vecākā kancelejā kopš š. g. 18. janvāra publiku pieņem šādā laikā: pirmdienās no plkst. 7.30 līdz plkst. 17.30; sestdienās no plkst. 7.30 līdz plkst. 12.30; pārējās darba dienās no plkst. 7.30 līdz plkst. 16.30.

J. Ringmanis,

Smiltenes pilsētas vecākais.

Smiltenes pagasta vecākā 2. apkārtraksts

1. Paziņojumu, ka par Valkas apriņķa aizgādības virsnieku ir nozīmēts kapteinis Āboltiņš Rūdolfs, kuļa uzdevums rūpēties par latviešu brīvprātīgo kaļavīru materiālo apgādi un nodrošināšanu ar dzīvei nepieciešamo.

2. Aizrādu lauksaimniekiem, kuriem 1943. gada pavasarī ir vajadzīga sēkla, to pieteikt Smiltenes rajona agronomam ne vēlāk par š. g. 1. februāri.

3. Uzaicinu pagasta iedzīvotājus, kuru rīcībā ir spirta lampas, pieteikties pagasta valdes kancelejā ne vēlāk par š. g. 25. februāri. Ziņas vajadzīgas denaturētā spirta sadalīšanas lietā.

4. Aizrādu, ka visiem no Padomju Savienības atnākušiem bēgļiem, kas apmetušies Smiltenes pagastā, jāreģistrējas Tautas Palīdzības Smiltenes iecirknī, izpildot reģistrācijas anketas 2 eks. Anketas dabūjamās Agronomiskā birojā Smiltē, Gustava Adolfa laukumā 1.

5. Lai noskaidrotu, cik un kādi zemes ierīcības darbi izpildāmi, Mērniecības daļas uzdevumā, uzaicinu lauksaimniekus paziņot līdz š. g. 10. februārim, kādi kopīpašumu sadalīšanas darbi būtu izvedami.

6. Uzaicinu pagasta iedzīvotājus — neražotājus, izņemt š. g.

25. 26. un 27. janvāri 9. perioda pārtikas un piļņpiena kartītes; pēc 27. janvāra kartiņas vairs netiks izsniegtas.

7. Mēru piensaimnieku sabas valde uzaicina piena piegādātājus, kuļi nodod pienu Mēra piensaimn. sabiedrībai, obligatoriski katru mēnesi no 28. datuma līdz nākošā mēneša 6. dienai, sniegt ziņas par saimniecības uzturā esošo personu un mājlopu skaitu.

8. Ir daudzkārtīgi novērots, ka daži saimnieki mēģina strādniekus saistīt pie sevis, pārsolot atalgojumu ne vis naudā, bet maksājot naturālījās. Tas sevišķi attiecas uz dienas strādniekiem, kuļi tādā ceļā saņem pārtiku pēc kartiņām, kā arī vēl naturālījās — gaļā, miltos, piena produktos. Tāds stāvoklis galīgi dezorganizē visu pagasta lauksaimniecību. No šāda stāvokļa sevišķi cieš taisni tās saimniecības, kuļas intensīvi saimnieko. Turpmāk pie darba spēka sadalīšanas tiks ņemts vērā tās saimniecības, kuļas pastiprinātā kārtā ražo un vairāk nodod valstij.

Smiltē, 1943. g. 22. janvāri.

K. Straziņš,

Smiltenes pagasta vecākais.

TAUTAS PALĪDZĪBA

T. P. sarīkojums Blomē.

Tautas Palīdzības Blomes iecirknis svētdien, 24. janvāri Blomes pag. sarīkojumu telpās rīko Rīgas Ceļojošā teātra viesizrādi. Izrādīs Kalnieša 4 cēlienu lugu „Salna pavasarī“ A. Amtmaņa-Briediņa režijā. Jāpiezīmē, ka lugas autors pats ir blomēniecis — Blomes 6 kl. pamatskolas pārzinis J. Klāvs, kuļš periodikā publicējis arī vairākus labus stāstus. Teātra biļetes iepriekš būs dabūjamās Blomes pienotavas kantorī.

Sarīkojums Blomē radījis dzīvu interesi, jo ik viens grib uz skatuves „redzēt un dzirdēt“ pašu cilvēku. Rīgas ceļojošā teātra un režisora vārdi savukārt ir garantija tam, ka blomēnieši redzēs vērtīgu izrādi. Pie tam apmeklētāji būs atbalstījuši lielo Tautas Palīdzības darbu.

T. P. Smiltenes ģimnazijas skolas kopas izrikojumi

Nolūkā sagādāt līdzekļus trūcīgu un centīgu skolēnu atbalstīšanai, T. P. Smiltenes ģimnazijas skolēnu kopa š. g. 28. februāri un 30. martā nolēmusi rīkot divus atklātus vakarus Smiltenes lauks. biedrības sarīkojumu zālē. Pirmajā sarīkojumā, kā jau iepri. Smiltēnieša numurā minēts, ģimnazijas skolēni (zēni un meitenes) plašā un daudzpusīgā programā demonstrēs savus sasniegumus fiziskā audzināšanā. Jaunā rosīgā vingrošanas skolo-tāja J. Cilēberga vadībā jau eg-lītes vakarā zēni izpildīja visai grūtus un saistošus vingrošanas priekšnesumus. 30. martā plašs ģimnazijas koļa koncerts.

darbu neuzsāks, uzskatīt kā darbā neieradušos, pie kam jau izsniegtās zīmes anulēs; līdzīgi rīkosies arī ar tiem, kas darbu bez aizbildināšanās un mežniecības piekrišanas pārtrauks.

Sēklaudzētāju ievēribai.

Lauksaimniekus, kuļi vēlētos iegādāties uzlabotu sēklas materiālu, lūdzu pieteikties agronomiskā birojā, uzdotot sēklas daudzumu un apsējamo platību. Tāpat uzaicinu uzsākt ligumu slēgšanu par sēklaudzēšanu.

Sēklas pieteikumi izdarāmi līdz š. g. 1. februārim.

Smiltenes raj. agronoms.

ŠACHS

Š. g. 24. janvāri plkst. 12 ACS „AuDz“ Blomes šacha kopa rīko Blomē šacha propagandas simultāna spēli, kuļā pret neierobežotu spēlētāju skaitu spēlēs Vidzemes šacha ātrspēles meistars J. Ozoliņš.

Kino

«A T P Ū T A»

Smiltē

1. Nedēļas apskats.

2. „Kāzas Lāču muižā“

Izlojāji: Heinrich George, Ilse Werner
Frnst v. Klipstein.

Seansu sākumi: ceturtdien pl. 18,

Piekdien } pl. 17 un 19;

Sestdien } pl. 17 un 19;

Svētdien pl. 15, 17 un 19.

Turēšanai derīga	Pārdodams d a r b a
telite	zirgs
pārdodama. Piepr. Smiltenes pils. valdē pie P. Zemeļa.	Piepr. pa tālr. Krustakmens 49. Zvanīt v a k a r ā!

UZAICINĀJUMS!

Tas godīgais cilvēks, kuļš, varbūt, aiz pārskatīšanās paņēma nakti no 14. uz 15. l. akas spaini un zēli Raiņa ielā 16, tiek aicināts atnest paņemto atpakaļ.

Šim „čaklojam“ ir jau kautcik uz pēdām un nepaklausīšanas gadījumā mums satiekoties kšdreiz, atklāsies paliesība un būs jāsaņem atalgojums par postrādāto nedarbu.

Vajadzīgs kalēja māceklis

var būt arī zellis Audēju ielā 2.
J. Kalniņš.

Pret labu samaksu pērk „LATVJU MENEŠRAKSTS“ №1. Piet. redakc.

Vajadzīgs māceklis

skursteņslaucītāja amatā; piet.
Daugavas ielā 36. R. Dišlers.

Nepareiza rīcība

No visām mežniecībām nāk ziņas, ka daudzi zirgu īpašnieki izņēmuši jau materiālu izvešanas pavadu zīmes, bet kavējas uzsākt izvešanu. Kā jau parasti, kas pirmais ierodas, tam izdevība iegūt darbu labākos apstākļos. — No vairākiem pašreizējiem materiālu izvešanas zīmju saņēmējiem palicis iespaids, ka

tie gan darbu saņēmuši, bet darbu izpildīšanu nekad neuzsāks, labā pārliecībā, ka pietiek jau ar zīmju izņemšanu. Tādos apstākļos izvešanai jau ierādītie materiāli traucē vienīgi pārējo materiālu izvešanu.

Lai novērstu šādus apstākļus, Smiltenes virsmežniecībā nolemts visu tos, kas 5 — 7 [dienu laikā

Par mežu klausām

fiziski nespēcīgiem, žņaudzējiem un puikām ar lielām mutēm.

(Šītais nav feletons!)

— Kur tad tu, Dorit, tā biji pazudusi, ka ne dzirdēt, ne redzēt?

— Ko nu Lienīt! Kriju jau es ar' vienu vakaru no kņiņa nāk-dama žņaudzēja nagos. Tas mani tā samocīja, ka likos gultā un domāju vairs nēcēlšos.

— Par ko tad šis tā?

— Muti palaižot, bāžot savu degunu, kur nevajagot. Ja neturēšot muti, aizspiedīšot dziesmu. Bet tad bija gan nagi taisni kā basketam. Mans vecis jau ar čortojas, ka man tā mute kā vāstīklas. Bet es jau nekā, man jau tāds karakteris — nebūšanas nevaru ciest. Kā ar tām pašam meža klausām, vai tur nu ir vairs kāds gals! Manu veci jau tagad žņaudz vai nost!

— Vai tad tavējam ar' jāiet?

— Ne jāiet, nekā! Bet tagad jau kur gadi'šies, kur nē, tie pfi-ziski nespēcīgie. Tādi jauni vie', tādi jauni vie', pie smaga darba nepieraduši. Ne atgānāties nevar. Iznāk tā, ka tie veci tie galvenie klausīnieki. Maksā katru cenu. Zanās vecis jau sitot pie simts markām dienā. Manējais ar jau tā kā pavieglis palicis, naktīs trūkstas augšā un tad ar bleistiķi rokā uz sienas raksta lielus ciparus, laikam rēķina, cik dienā nopelnījis. Pašam 60 uz muguras, bet palicis tik pfi-zisks kā nekad. Es jau gan tādu padarišanu nevaru ciest, ja jau reiz klausā, tad klausas visiem.

Man jau nu daudz būtu vēl ko stāstīt, bet neplāpā vien tālāk.

Biju aizgā'si uz kņiti. Ak tu mi un žē, kā tie puikas tās mutes palaiduši! Godīgam cilvēkam mati vai stāvus slienas. No kaura gribēju vai zemē ielist. Abet tā izgāžas kā sētas miēti un te lūk nav neviena žņaudzēja, kuŗš

aizspiež tiem dziesmas. Nevarēju vairs ciesties — gāju uz izrikojumu zāli. Bet te arī savs negals klāt. Veselu pusstundu nomicijos pa burzmu, kamēr dabūju savu gardrobiņu uzkārt. Neesot neviena brīva kņaga. Vesela rinda stāv tukšu kņagu, saku lai kar virsū. Tiem neesot numuru. Nu tad pieliekat! Lai nebāžot savu degunu, kur nevajagot. Nu vai tā nu ir vairs kāda valoda. Tikai ar lielām lūgšanām tad ar pakāra. Izrāde jau bija makten jauka. Visas nepatikšanas biju aizmirsusi. Bet tad pēc izrādes negals klāt atkal, visa labā dūša saplaka. Sākās atkal mīcīšanās aukstā koridorī un šoreiz gandrīz stundu, kamēr dabūju ar lielām lūgšanām uzkārt gardrobiņu. Vai ta' nu nevarēja pie izdošanas pielikt vairāk cilvēku, lai publika nekvērn un ātrāki tiek mājās. Par pilno zāli gan priecājas, bet par pilnās zāles ērtībam abet nemaz. Kad tik biļetes izpārdotas, pēc tam — kaut ūdensplūdi!

Bet viens jau gan kas tagad ir labi, ka pēc tās tīribas propogandierēšanas visur ir tīriba un kārtība. Mans vecis jau gan šķendējas, ka no tās tīribas neesot propīta. Agrāk šis mikstajos produktos bieži vien atradis bleistiķa galus, bikšu pogas un citas mājās nepieciešamas produktu piedevas. Bet tagad, pēc tās tīribas ievēšanas, prēmiju nekādu. Tā jau ir gan, ka visiem pa prātam nekad neizdarīs.

Negudrā Dore.

Izmomājamas Loberģu Dzeņu mājas

Pieprasīt pa tālruni Loberģi 28.

Kominternas darbība kara laikā

Šis karš, kas pasauli satricina līdz pašiem pamatiem, neskatoties uz apgrūtinātām satiksmes iespējām un antikominternas spēku ārkārtējo modribu, tomēr daudz virzienos ir paplašinājis kominternas (komunistiskās internacionāles) darbības lauku un atvēris tam jaunus ceļus. Tas, ka savā ideoloģiskā darbā kominternas runā pilnīgi neparastu valodu, viegli modina maldīgu iespaidu, ka viņš pašlaik ir norūpējies ap „aizskārtās Padomju Savienības aizsardzību”. Istenībā tomēr kominternas ir tikpat maz atteicies no saviem pasaules revolūcijas plāniem, kā Padomju valdība. Teoriju par kominternu un padomju valdīšanas aparāta šķiršanu — šis novecojušās un sen atmasketās padomju agitācijas blēņas — tagad uztver atkal anglo-amerikāņu sabiedrotie un pa daļai apzinīgi, pa daļai ar noziedzīgu nevēribu izplata sabiedrības domu nomierināšanai. Apgalvojumi, ka no ieroču brālības ar padomju nav tūlīn jāsecina par partnera boļševizāciju, britu arodbiedrību lēmums neuzņemt savā vidū nevienu boļševiku un citi līdzīgi pilnīgi bezmērķīgi atspēkojuma mēģinājumi ir raksturīgi šai maldināšanai, kas kalpo boļševiku interesēm.

Ieskatot kominternas tagadējā organizācijā un darbībā rāda, ka tas gandrīz nemaz nav mainījis sava personālā sastāva galveno kodolu. Bistamie kominternas ļaudis, kuŗu vārdi jau no agrākajiem laikiem labi pazīstami, nereti uzstājas Maskavas radiofonā. Viens no ievērojamākiem internacionālā boļševisma kurnātājiem, žīds Lazovskis, izraudzīts padomju valdības propagandas šefa amatam. Šverņiks, kādreizējais streika organizators

Francijā, ir sakaru virs starp arodbiedrībām un kominternu. Sakarā ar spāniešu boļševiku vadoņa Josē Diaza nāvi Tiflisā 1942. g. 25. aprīlī kominternas eksekutīvā komiteja sacerēja nekrologu, ko bija sarakstījuši starp citiem tā vecie vadoņi. Starptautisko sieviešu dienu Maskavā pag. gada martā vadīja divas kominternas galvenās personas Pasionarija un rumāņu komuniste Anna Paukere. Drīz pēc tam padomju radiofons ziņoja, ka savu darbību atkal turpina „Padomju savienības un ārzemju garīgas sadarbības veicināšanas biedrība”, kuŗu kādreiz nodibināja čekas priekšnieks Dzeržinskis. 22. aprīlī kominternas organizēja „starptautisko pretfašistisko mitiņu” Maskavā „bēru aizsardzībai pret fašistisko barbarismu”.

1942. g. 27. aprīlī Lazovskis, atbildēdams jautājumiem, ko viņam uzstādīja vairāki žurnālisti, izteicās, ka patlaban Padomju savienībā darbojoties piecas „internacionālās pretfašistiskās komitejas”. Šo komiteju oficiālie nosaukumi skan: 1. pretfašistiskā panslaviskā komiteja, 2. pretfašistiskā sieviešu komiteja, 3. pretfašistiskā zinātnieku komiteja, 4. pretfašistiskā jaunatnes komiteja un 5. pretfašistiskā žīdu komiteja. Ši beidzamā komiteja Maskavā rīkojusi sanāksmi, kas vērsās ar aicinājumu pie visas pasaules žīdiem. Lazovskis paskaidroja, ka „visas šīs komitejas uzturot ciešus sakarus ar saviem piekritējiem Anglijā, Savienotās Valstīs, Kanādā un okupētajās zemēs. Valdība esot komunistu rokās. „Internacionālo pretfašistisko centrālkomiteju dibināja pirms kara kā kominternas palīgorganizāciju.

Tai pašā mēnesī Maskavā sanāca pretfašistiskās sieviešu mitiņš un komunistiskās jaunatnes savienības sapulce. Augustā notika komunistiskās jaunatnes internacionāles 28. sanāksme, ko apsveica padomju komjauniešu ģenerālsekretārs Michailovs, un kuŗā izvēlēja delegāciju starptautiskajam studentu kongresam Savienotās Valstīs.

Šis īsais pārskats rāda kominternas aktivitāti pašā Padomijā un liecina, ka tā aktivitāte arī ārzemēs nekādā ziņā nav atslābusi. Antikomintern.

BAZNICAS ZIŅAS

Smiltenes ev.-lut. draudzē.
Kristīti: Blomes Oškalmu Jānis un Maruta Leksis, Annas b. Miruši: Blomes Oškalmu Jānis Leksis 3 n. v., Maruta Leksis 4 n. v.; Smiltenes pils. Kārlis Zālītis, 76 g. 3 m. v.

Dievkalpojumi: svētdien, 24. janvāri, draudzes namā, plkst. 16, bez dievgalda. Turpat plkst. 8,30 bērnu dievvārdi. Trešdienā pulkstens 17 bībeles stundas.

Vidējo vinnestu par 50% vairāk!

Tautas Palīdzības 2. naudas loterijā 2 galvenie vinnesti būs pa 25.000 RM katrs, bet 2 galvenās prēmijas — pa 10.000 RM katra. Līdz ar to lielākais iespējamais vinnests vienkāršai lozei būs 35.000 RM, bet dubultlozei — 70.000 RM.

Bez tam būs 14 vinnesti pa 6000, 5000 vai 4000 RM. Bet sevišķi pieaugušas izredzes uz vidējā lieluma vinnestiem no 3000 RM līdz RM 100,—. Sādu vidējo vinnestu būs 1200, tas ir par 50% vairāk, kā iepriekšējā loterijā.

Kātra trešā loze atkal vinnēs, tāpat kā līdz šim. Ložu cenas — līdzšinējās.

Loterijas atlikumu izlietos palīdzības darbam, tādēļ ikviens, kuŗš loterijā piedalās, atbalsta arī Tautas Palīdzības darbu.

NENOKAVĒJIET!

Esam divas, viena veca otra jauna. Vēlamies iepazīties nopietnā precību nolūkā ar kungiem no 30 gadu veciem.

Vecākai—Jaunākai Starņiņi 40.

Malku

Kas var aivestno meža. Kā atlidzību var saņemt arī vērjamo ratiņu, Prepr. Smiltēnē, Pilskalna iel. 7.

Pat. b-bas sētā līdz Tirumiņa mežsargam

nozaudēts naudas maks ar dokumentiem

uz Emīras Ozollīgas vārdū ar pasi, apgādes grāmatīgu, pārtikas un citām kartiņām, kā arī naudu.

Atradēju lūdzu pret pateicības algu nodot Lūksaimniecības biedrības nama sētā pie J. Ozollīga.

Rentnieks

vajadzīgs Blomes pagasta Birzuloš. Tūlīn var pieteikties Smiltēnē, Patērētāju biedrības delikatesu veikala pie Zeltiņa kundzes.

Pārdodams siens un salmi

Smiltenes Kalna Brikūžos pret normas atļauju. Elza Liepiņš.